

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU
Broj: 51 0 P 204621 24 Gž
Novi Travnik, 23.4.2024. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku, u građanskom vijeću sastavljenom od sudija: Mirjana Grubešić, kao predsjednica vijeća, Aida Pezer-Alić i Begović Senad, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Z.L. iz T., ..., zastupanog po punomoćnici Džejlani Šaćirbegoivić-Alibašić iz Zenice, Masarykova broj:46, advokatici iz Zenice, protiv tuženog Lok Mikrokreditna Fondacija Sarajevo, zastupana po punomoćniku Zajednička advokatska kancelarija „Oprašić, Grubač & Baždarević, Sarajevo, ul. Jadranska br. 1 radi poništenje i ništavost ugovora, vrijednost spora 1.000,00 KM , odlučujući o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv presude Općinskog suda u Travniku broj: 51 0 P 204621 22 P od 26.10.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 23.4.2024. godine, donio je slijedeće:

RJEŠENJE

Povodom žalbe tužitelja presuda Općinskog suda u Travniku broj: 51 0 P 204621 22 P od 26.10.2023.godine se ukida i predmet vraća na ponovni postupak.

Obrazloženje

Presudom prvostepenog suda, stavom prvim izreke, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je traženo da se ponište: Ugovor o kreditu TR 01719/09 od 29.06.2009.godine, u odnosu na tužitelja L.Z., slijedom čega se tuženi obavezuje da podnese zahtjev za brisanje tužitelja iz Centralnog registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Centralne banke BiH, Ugovor o kreditu TR 01720/09 od 29.06.2009.godine, u odnosu na tužitelja L.Z., slijedom čega se tuženi obavezuje da podnese zahtjev za brisanje tužitelja iz Centralnog registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Centralne banke BiH I Ugovor o kreditu TR 01721/09 od 29.06.2009.godine, u odnosu na tužitelja L.Z., slijedom čega se tuženi obavezuje da podnese zahtjev za brisanje tužitelja iz Centralnog registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Centralne banke BiH.”

Stavom drugim, odbijen je zahtjev tužitelja kojim je traženo da se utvrdi da je ništavan Ugovor o kreditu TR 01719/09 od 29.06.2009.godine, u odnosu na tužitelja L.Z., slijedom čega se tuženi obavezuje da podnese zahtjev za brisanje tužitelja iz Centralnog registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Centralne banke BiH, Ugovor o kreditu TR 01720/09 od 29.06.2009.godine, u odnosu na tužitelja L.Z., slijedom čega se tuženik obavezuje da podnese zahtjev za brisanje tužitelja iz Centralnog registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Centralne banke BiH i Ugovor o

kreditu TR 01721/09 od 29.06.2009.godine, u odnosu na tužitelja L.Z., slijedom čega se tuženi obavezuje da podnese zahtjev za brisanje tužitelja iz Centralnog registara kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Centralne banke BiH, kao i da se obaveže tuženi da snosi troškove postupka koliko oni budu iznosili u roku 30 dana od dana donošenja presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.”

Stavom trećim obavezan je tužitelj da tuženom nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.633,90 KM u roku od 30 dana od dana prijema presude.

Protiv navedene presude žalbu je izjavio tužitelj zbog svih zakonom propisanih razloga iz čl. 208.stav 1.ZPP-a, kojom pobija presudu u cijelosti sa prijedlogom da se žalba uvaži, pobijana odluka preinači ili ukine i predmet vrati na ponovni postupak.

U odgovoru na žalbu osporava se osnovanost žalbe sa prijedlogom da se žalba odbije.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povredu odredaba parničnog postupka, shodno odredbi člana 221. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15- u daljem dijelu teksta: ZPP), drugostepeni sud je zaključio sljedeće:

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se ponište ugovori o kreditu koji su zaključeni između Lok Mikro kreditne organizacija Sarajevo, kao davaoca kredita i FENI-Comerc d.o.o. Travnik Dolac na Lašvi, kao korisnika kredita, koji su zaključeni dana 29.6.2009.godine i to Ugovor o kreditu TR 01719/09, Ugovor o kreditu TR 01720/09 i Ugovora o kreditu TR 01721/09 na novčane iznose od po 10.000,00 KM, u kojim su kao jemci označeni FENI KOMERC DOO I FENIKS DOO, te tužitelj kao sudužnik i jamac, kao i da su naprijed navedeni ugovori snadbjeveni potpisima i pečatima pravnih lica, među kojim su i potpisi tužitelja, koji je osporavao osnovanost tužbenog zahtjeva, kako u toku postupka, tako i u žalbi smatrajući da su isti pobojni i ništavni iz razloga što on nije potpisao ugovore. Tužbenim zahtjevom je traženo poništenje ugovora o kreditu u odnosu na tužitelja Z.L., a eventualnim zahtjevima utvrđivanje ništavosti tih ugovora u odnosu na tužitelja.

Član 291. stav 1. ZPP-a propisuje da stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba. Odredba člana 293. stav 3., između ostalog, propisuje da sud u toku cijelog postupka, po službenoj dužnosti, pazi može li osoba koja se pojavljuje kao stranka biti stranka u postupku i imati parničnu sposobnost. Članom 295. stav 1. ZPP-a propisano je da će sud, kada utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, pozvati tužioca da izvrši potrebne ispravke u tužbi, ako se taj nedostatak može ukloniti. Stavom 5. istog člana propisano je da ako se nedostaci iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju daljnje vođenje parnice.“

Odredbom čl.221. ZPP-a je propisano da drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2.tač. 2) 3) 8) 9) 12) i 13) ovog zakona koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje. Članom 209.stav 2.tač.8. ZPP-a je propisano da je povreda odredaba parničnog postupka uvijek od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude u slučaju ako je u postupku kao tužilac ili tuženi učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašteno lice, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili pojedine radnje u postupku.....

Pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 2.tač. 2) 3) 8) 9) 12) i 13) ZPP-a sud uočava da u ovoj pravnoj stvari tužbeni zahtjev nerazumljiv što utječe i na pravilno označavanje i postojanje stranke na strani tuženog.

Odredbom člana 366.stav 1.ZPP-a je propisano da ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinstveni suparničari) smatraju se oni kao jedna parnična stranka i da ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji koje su poduzeli drugi suparničari proteže se i na one koji te radnje nisu poduzeli. Nužno suparničarstvo nije zakonska kategorija ali se izvodi iz pojma nužne stranke i nužno suparničarstvo postoji u slučaju u kojem više lica mora učestvovati na aktivnoj ili pasivnoj strani da bi vođenje parnice bilo dopušteno. Za odgovor na pitanje da li su stranke ugovora nužni suparničari u situaciji kada se tužbom traži utvrđivanje ništavost i poništenje ugovora treba poći od toga kako bi presuda kojom bi bio usvojen tužbeni zahtjev djelovala prema strankama. Takva presuda bi djelovala prema svim strankama ugovora jer bi mogla proizvesti posljedice propisane čl.104.ZOO-a, odnosno za obje stranke u slučaju usvajanja zahtjeva za ništavost i posljedice poništenja propisane ZOO-a. Dakle, presuda bi djelovala prema davaocu kredita i korisniku kredita, bez obzira da li su učestvovali u toj parnici ili ne. Stoga sve stranke ugovora, u konkretnom slučaju i davalac i korisnik kredita, moraju biti obuhvaćeni tužbom/zahtjevom jer imaju status nužnih suparničara po tužbi tužitelja kao zainteresovanog lica koje na temelju čl. 109.ZOO-a može tražiti uvrđivanje ništavosti ugovora o kreditu ili tužbi za poništenje.

Da se u takvom slučaju radi o nužnom suparničarstvu može se zaključiti iz odredbe člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda po kojoj odredbi se svakom licu o čijim se građanskim pravima odlučuje mora omogućiti pravo na pravično suđenje, što svakako podrazumijeva da se tom licu mora omogućiti da učestvuje kao stranka u postupku.

Kako je prvostepeni sud postupak vodio po tužbi tužitelja koji je u ugovorima čije se poništenje, odnosno utvrđivanje ništavosti traži označen kao jamac/sudužnik, a ne kao davalac ili primatelj kredita, koji su u smislu čl. 1065.ZOO-a stranke ugovora o

kreditu, što jemac, koji zaključuju zaseban ugovor nije, jasno je da tužitelj nije stranka ugovora o kreditima čije poništenje, odnosno ništavost traži slijedom čega u smislu naprijed citiranih odredbi ZPP-a ne može zahtijevati njihovo poništenje, odnosno utvrđivanje ništavosti bez da kao tuženog označi obje stranke ugovora koje su u ovakvoj vrsti spora nužni suparničari jer se spor i prema davaocu kredita i korisniku može riješiti na samo na jednak način, niti je prvostepeni sud mogao voditi postupak samo u odnosu na davaoca kredita.

S druge strane, tužitelj tužbom traži poništenje, odnosno utvrđivanje ništavosti ugovora u odnosu na njega uz navode da on nije potpisao ugovore o kreditima u kojima se on navodi kao jemac –sudužnik.

Izjava o jemstvu može biti sadržana u ugovoru o kreditu i činjenica da je sadržana u ugovoru o kreditu ne oduzima joj svojstvo pisanog ugovora o jemstvu ako sadrži sve bitne sastojke ugovora o jemstvu iz člana 997. ZOO-a i stoga proizvodi pravno dejstvo-stav Vrhovnog suda FBiH sadržan u presudi broj:58 0 P 100977 19 Rev od 5.11.2019.godine. Kako tužitelj u tužbi tvrdi da nije potpisao ugovore o kreditima u kojima je u čl.7. naveden kao sudužnik, a u čl.1. kao jemac-sudužnik i u takvoj činjeničnoj situaciji traži poništenje, odnosno utvrđivanje ništavosti ugovora o kreditima u odnosu na njega izvodi se zaključak da tužitelj traži poništenje, odnosno eventualnim zahtjevom utvrđivanje ništavosti ugovora o kreditu iz razloga što smatra da u odnosu na njega nije nastao ugovor na kojem se zasniva njegova odgovornost za obavezu korisnika kredita slijedom čega je ovako postavljen tužbeni zahtjev od početka bio neuredan i nerazumljiv jer po činjeničnim navodima i sadržaju tužbenog zahtjeva tužitelj traži poništenje ugovora na kojem se zasniva njegova odgovornost za dug korisnika kredita i iz tog razloga traži poništenje ugovora u odnosu na njega, a u eventualnom zahtjevu utvrđivanje ništavosti, a ne u cijelosti postavljajući zahtjev za poništenje ugovora, odnosno utvrđivanje ništavosti, a ne nekog drugog pravnog posla ili pojedinih odredbi ugovora i u skladu sa tim pravilno označio stranke.

Prvostepeni sud je, u ovakvoj činjeničnoj situaciji, bio u obavezi da nakon prijema tužbe postupi na način propisan čl. 336.ZPP-a, odnosno da tužbu vrati na ispravku i pozove tužitelja da uredi tužbeni zahtjev na način da se jasno izjasni da li traži poništenje ugovora o kreditu ili eventualno drugog ugovora sadržanog u ugovorima o kreditima, jer je zahtjev za poništenje ugovora o kreditu u odnosu na treće lice, koje je u tim ugovorima navedeno kao jemac-sudužnik, nerazumljiv i neuredan, što je u konačnom, posmatrano sa aspekta naprijed citiranih odredbi koje se odnose na nužno suparničarstvo, utjecalo i na pravilno označavanja stranaka u postupku i imalo za posljedicu da je zbog nerazumljivosti i neurednosti tužbenog zahtjeva nejasno da li su stranke pravilno označene, kao i da li je prvostepeni sud imao stranku na strani tuženog, koju čine obje stranke ugovora o kreditu, koje u smislu čl. 1065.ZOO-a čine davalac i korisnik kredita i koji su nužni suparničari po tužbi za njegovo poništenje ili utvrđivanje ništavosti podnesenoj od strane svakog drugog lica koje nema to svojstvo, uključujući i jemca, dok po tužbi jemca to svojstvo nemaju. Dakle, od urednog tužbenog zahtjeva zavisi i pravilno označavanje i postojanje stranke u postupku, koji nisu ista lica po tužbi za poništenje ili utvrđivanje ništavosti ugovora o kreditu i drugog ugovora

sadržanog u ugovoru o kreditu. Dakle, odgovornost lica koje je u ugovoru o kreditu, na kojem je sadržan njegov potpis i odredbe u kojima je naznačen kao jemac/sudužnik, u parnicama za poništenje, odnosno utvrđivanje ništavosti se može cijeliti samo ako je takvo lice u tužbi jasno navelo da li zahtjeva poništenje/utvrđivanje ništavosti ugovora o kreditu ili eventualnog drugog ugovora sadržanog u ugovoru o kreditu, a ne poništenje/utvrđivanje ništavosti u odnosu na njega, kako je to u konkretnom slučaju učinjeno i prema tom zahtjevu pravilno označio stranke. Tek u takvoj situaciji su stvorene pretpostavke za daljnje vođenje postupka i odlučivanje o osnovnosti/neosnovanosti zahtjeva i za pravilnu primjenu materijalnog prava koje se u odnosu na zahtjev lica koje je u ugovoru navedeno kao jemac/sudužnik po zahtjevu:“ Poništava se ugovor o kreditu u odnosu na mene ne može primjeniti.

Iz naprijed izloženog proizilazi da je sud postupao po neurednom i nerazumljivom tužbenom zahtjevu, zbog čega je nerazumljivo i nejasno da li je prvostepeni sud imao stranku u postupku i nemoguće cijeliti pravilnost i zakonitost presude kroz žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava, jer je preduvjet za to postojanje razumljivog zahtjeva i pravilno označavanje stranaka zbog čega je pobijanu odluku valjalo ukinuti i predmet vratiti na ponovni postupak u kojem će prvostepeni sud primjenom čl.334. i 53.ZPP-a vratiti tužbu na ispravku, vodeći računa o ukazanim nepravilnostima, kako u pogledu tužbenog zahtjeva, tako i u pogledu pravilnog označavanja stranaka na strani tuženog u odnosu na zahtjev.

Ostale žalbene navode sud je cijenio ali ih nije posebno obrazlagao jer nisu od odlučnog značaja (čl.231.ZPP-a).

O troškovima postupka sud će odlučiti u konačnoj odluci (čl.397.stav 3.ZPP-a).

Na temelju svega iznesenog, odlučeno je kao u izreci, primjenom odredbe iz člana 227. stav 5. tačka 3. Zakona o parničnom postupku.

Predsjednica vijeća

Mirjana Grubešić